

نکات مهم کنکوری (حد و مفاهیم آن)

نکته 1: در محاسبه حدها می توان از هم ارزیهای مثلثاتی و جبری استفاده کرد.

الف) هم ارزیهای مثلثاتی: اگر u تابعی از x باشد که به سمت صفر میل کند ($u \rightarrow 0$) آنگاه هم ارزیهای زیر را خواهیم داشت:

$$\sin^n u \approx u^n, \tan^n u \approx u^n \quad 1 - \cos u \approx \frac{u^2}{2}$$

$$\text{Arc Sin}^n u \approx u^n, \text{Arc tan}^n u \approx u^n \quad u - \text{Sin} u \approx \frac{u^3}{6}$$

$$u \rightarrow \frac{\pi}{2} \rightarrow \begin{cases} \cos u \approx \frac{\pi}{2} - u \\ \cot u \approx \frac{\pi}{2} - u \end{cases}$$

$$u \rightarrow \pi \rightarrow \begin{cases} \text{Sin} u \approx \pi - u \\ \tan u \approx u - \pi \end{cases}$$

مثال 1) حاصل $\lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{\tan \pi x}{|1-x|}$ را بیابید.

$$\lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{\tan \pi x}{|1-x|} = \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{\pi x - \pi}{1-x} = \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{\pi(x-1)}{1-x} = -\pi$$

مثال 2)

$$\lim_{x \rightarrow 2} \frac{\tan(x-2)}{x^2-4} = \lim_{x \rightarrow 2} \left(\frac{\tan(x-2)}{(x-2)} \times \frac{1}{(x+2)} \right) = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{\tan(x-2)}{(x-2)} \times \lim_{x \rightarrow 2} \frac{1}{x+2} = 1 \times \frac{1}{4} = \frac{1}{4}$$

تست) حد کسر $\frac{3 \text{Sin}^3 x - \tan x}{x}$ وقتی $x \rightarrow 0$ چقدر است؟

- (1) 2   (2) 3   (3) -1   (4) صفر

(ب) هم ارزیهای جبری: 1) اگر $x \rightarrow \infty$ ، هر چند جمله ای از X ، هم ارز جمله ای است که توانش بیشتر باشد.

2) اگر $x \rightarrow 0$ ، هر چند جمله ای از X ، هم ارز جمله ای است که توانش کمتر باشد.

$$\text{اگر } x \rightarrow \infty \begin{cases} x^3 - 5x^2 + 4x \approx x^3 \\ x^2 - 3x^4 + 5x + 2 \approx -3x^4 \end{cases} \quad \text{اگر } x \rightarrow 0 \begin{cases} x^3 - 7x^2 + 3x \approx 3x \\ 6x^4 + 3x^2 - 2 \approx -2 \end{cases}$$

$$ax^n + bx^{n-1} + \dots + kx \approx kx, \quad [u] \approx u \quad \begin{cases} \sqrt[n]{1+u} \approx 1 + \frac{u}{n} \\ (1+u)^n \approx 1 + nu \end{cases}$$

$$ax_{x \rightarrow \pm\infty}^n + bx^{n-1} + \dots + kx \approx ax^n$$

$$\sqrt{x^2 + k} \approx |x| \quad x \rightarrow \infty$$

مثال $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1 - \sqrt{2x+1}}{1 - \sqrt{4x+1}} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1 - (1 + \frac{2x}{2})}{1 - (1 + \frac{4x}{2})} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{-x}{-2x} = \frac{1}{2}$

قاعده هوییتال: اگر دو تابع f و g در همسایگی محذوف a مشتق پذیر بوده و $g'(a) \neq 0$ باشد در این صورت برای

$$\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \lim_{x \rightarrow a} \frac{f'(x)}{g'(x)} \quad \text{رفع ابهام حالت های } \frac{0}{0} \text{ یا } \frac{\infty}{\infty} \text{ می توان نوشت:}$$

مثال) حد کسر $\frac{x^2 + x - 2}{\sqrt{x} - 1}$ وقتی $x \rightarrow 1$ کدام است؟

(1) $\frac{2}{3}$ (2) $\frac{4}{3}$ (3) 4 (4) 12

حل: $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 + x - 2}{\sqrt{x} - 1} = \frac{0}{0} = \xrightarrow{Hop} \lim_{x \rightarrow 1} \frac{2x^2 + 1}{\frac{1}{2\sqrt{x}}} = \frac{4}{\frac{1}{3}} = 12$

نکته 2: اگر f در a پیوسته و g در a ناپیوسته باشد آنگاه مجموع و تفاضل آنها در a ناپیوسته بوده ولی در مورد ضرب و تقسیم آنها نمی توان نظر قطعی داد و باید محاسبه شود.

نکته 3: اگر توابع f و g در $x=a$ پیوسته باشند آنگاه $f \pm g$ ، $f \cdot g$ در $x=a$ پیوسته است و $\frac{f}{g}$ در $x=a$ پیوسته است به شرط اینکه $g(a) \neq 0$ باشد.

نکته 4: تابع به معادله $f(x) = [x]$ در نقاط $x \in \mathbb{Z}$ حد نداشته و پیوسته نیست ولی پیوستگی راست دارد. همچنین این تابع در نقاط $x \in (\mathbb{R} - \mathbb{Z})$ حد دارد و پیوسته است.

نکته 5: اگر تابع f در a پیوسته و تابع g در $f(a)$ پیوسته باشد آنگاه تابع $g \circ f$ در a پیوسته است.

آزمون چهار گزینه ای از (حد و مفاهیم آن)

(1) حاصل $\lim_{x \rightarrow -\infty} \left[\frac{1}{x} \right]$ کدام است؟

- (1) 0 (2) 1 (3) $+\infty$ (4) $-\infty$

(2) $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi+}{4}} \frac{\sqrt{1-\sin 2x}}{\sin x - \cos x}$ برابر است با:

- (1) 1 (2) -1 (3) 0 (4) $+\infty$

(3) حد تابع $\frac{\sin 2x}{\sqrt{2}-2\cos 2x}$ وقتی $x \rightarrow 0$ برابر است با:

- (1) حد ندارد (2) -1 (3) 1 (4) 2

(4) حاصل $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\cos x - \cos 3x}{2 - \sqrt{4-x^2}}$ کدام است؟

- (1) 8 (2) 12 (3) 16 (4) 18

(5) حاصل $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{[\sin x]}{x}$ کدام است؟

- (1) $+\infty$ (2) $-\infty$ (3) صفر (4) 1

(6) حاصل $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\tan \pi x}{x^2 - \sqrt{x}}$ کدام است؟

- (1) $\frac{\pi}{3}$ (2) $-\frac{\pi}{3}$ (3) $\frac{2\pi}{3}$ (4) $\frac{3\pi}{2}$

(7) تابع $y = \frac{|x|+1}{x}$ چند مجانب دارد؟

- (1) یک مجانب (2) دو مجانب (3) سه مجانب (4) مجانب ندارد

8) کدام یک از خطوط زیر مجانب منحنی $y = 1 + \frac{1}{x^2 - 2x}$ نیست؟

- (1) $x = 2$ (2) $x = 0$ (3) $y = 1$ (4) $y = 1 + x$

9) خط به معادله $y = \frac{3}{4}$ مجانب افقی نمودار تابع f با ضابطه $f(x) = \frac{Ax^2 + 1}{(A-1)x^2 + 16}$ است.

معادله مجانب قائم نمودار تابع f کدام است؟

- (1) $x = -4$ (2) $x = -2$ (3) $x = 2$ (4) $x = 4$

10) تابع $y = \frac{1}{\sqrt{x^2 - 3}} + \frac{1}{\sqrt{x^2 - 4}}$ چند خط مجانب دارد؟

- (1) 3   (2) 5   (3) 4   (4) 2

11) تابع با ضابطه $f(x) = \begin{cases} x \sin \frac{1}{x} & ; x \neq 0 \\ 0 & ; x = 0 \end{cases}$ در نقطه $x = 0$ از نظر پیوستگی چگونه است؟

- (1) از چپ ناپیوسته - از راست ناپیوسته   (2) از چپ پیوسته - از راست ناپیوسته
(3) از چپ ناپیوسته - از راست پیوسته   (4) از چپ پیوسته - از راست پیوسته

12) تابع $f(x) = \begin{cases} \frac{\sqrt{x^2 - 2x + 1}}{x - 1} & x \neq 1 \\ 1 & x = 1 \end{cases}$ در نقطه $x = 1$ ،

- (1) پیوستگی چپ دارد   (2) پیوستگی راست دارد
(3) پیوسته است   (4) پیوستگی چپ و راست ندارد.

13) اگر تابع $f(x) = \begin{cases} \frac{\sin(\sqrt{x} - 1)}{x - 1} & x \neq 1 \\ a + 1 & x = 1 \end{cases}$ در نقطه $x = 1$ پیوسته باشد، مقدار a چقدر است؟

- (1) 1   (2) -1   (3) $\frac{1}{2}$ (4) $-\frac{1}{2}$